

© 2020 Jack Muller

Coverfoto: G.H. Holt

Coverontwerp: Armando Jansen

Drukkerij: Brave New Books

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Doodzonde

Mister Jack

Voorwoord

Woensdag 10 juni, 23:52

Ik lag net lekker weg te doezelen en hoor in mijn oor het pingeltje van een WhatsAppje. *'Welke gestoorde stuurt mij nú nog een berichtje?'* denk ik, maar – zoals vele miljoenen telefoonverslaafden zullen herkennen – kijk ik toch nog effe.

"Liefie. Ik ben met een best wel ingewikkeld boek bezig en wil graag jouw expertise – of het kant of wal raakt. Geen verplichting, maar hoor graag juist jouw mening..."

Jack vraagt mij om mijn mening? Ik dacht gelijk: *'Dit boek moet over de zorg gaan, maar wat gaat hij hierover schrijven dan?'*

Ik ben geen grote lezer, maar nieuwsgierig als ik ben – en ook wel een beetje vereerd – appte ik terug: "Nou, dat doe ik heel graag! Stuur je het mij op? Of wil je het bespreken onder het genot van een wijntje?"

Het werd het laatste en ik kreeg gelijk een ordner aan leeswerk mee en dat een paar maal.

En dan vormt zich een boek over de zorg en over de dood en het leven.

Een inkijkje in je leven... Je ongezouten mening... Een stukje geschiedenis...

Prachtige verhalen en mooie gedichten, Jack!

Wat ben ik blij dat jij vrij rondloopt, vriend!

~ Daan ~

*Er is geen kunst aan om te leven,
dat gaat eigenlijk vanzelf.
Maar om het leven te beleven,
is een ware kunst op zich.*

Proloog

Het vroom dat het kraakte en spoedig zou de Leidsevaart dichtgegroeid zijn met een dik pak ijs. Gezellig: schaatsers voor de deur, joelende kinderen op sleetjes en misschien een 'Koek-en-Zopie-tent' die – behalve snert – ook illegaal een rummetje in de chocomel verkocht.

Vroeger, toen ik klein was, stond de hele buurt vroeg op om verlichting op te hangen en werden er sneeuwschuifploegen samengesteld. En als iedereen van het ijs af was, werd de Vaart met een dun laagje water besprenkeld zodat er de volgende dag weer een gladde ijsbaan was.

Vroeger...

Tevreden zat ik op de bank met een glas rode wijn. Ik had de boodschappen al in huis voor de komende kerst, hoewel dat niet meer inhield dan boerenkoolstampot en wat lekkers voor op een toastje. Vooral geen gedoe met de kerst, dat was al jaren mijn devies. Al dat gedoe liet ik het liefst aan mij voorbij gaan. Schrijven ging ik, de hele fucking kerst zou ik lekker gaan schrijven aan mijn tweede boek: *"Spruitjes en andere ongemakken"*.

Tot de deurbel ging. Het was Annemieke, van iets verderop, die met een bontjas aan voor mijn deur stond. Ze keek niet vrolijk, terwijl ze toch meestal de vrolijkheid zelve was. Schone schijn, dat wist ik ondertussen ook wel.

"Kom binnen mop, iets te drinken?"

Eenmaal binnen zei Mieke dat ik beter even kon gaan zitten.

"Esther heeft zichzelf opgehangen in de keuken. Ze is vanmorgen gevonden, dood."

"Esther dood, hoe kan dat nou? Ik heb gister nog met haar staan praten toen ik mijn auto aan het wassen was!"

"Gaat alles goed met Es?" had ik haar gevraagd.

“Ja joh, lekker man,” en ze gaf mij een boek, “Deze is voor jou. Ik heb er wat in geschreven voor je. Nou, dag vriendje. Fijne kerst!”
Dat was gister toch? Of word ik gek?

“Gaat het, Jack?” vroeg Annemieke.

“Nee, het gaat niet. Het gaat godverdomme helemaal niet!”

Tranen van woede, van radeloosheid en van onmacht stroomden in de bontjas van Annemieke, die het allemaal geduldig absorbeerde.

Wat een klotezooi! Wat een grote, oneerlijke tyfuszooi!

Nu wist ik het zeker: ik moet hier weg van dit kleine stukje wereld vol dood en verderf!

Elizabeth

Vanuit het stapelbed, dat voor deze gelegenheid beneden in de voorkamer stond, keek Elizabeth naar de traag voorbij komende strontschuit in de Leidsevaart. Een vlet, gevuld met bloembollenafval, werd voortgestuwd door een man met een houten hellingstok. Vanaf het voordek stak hij de stok schuin in de modderige sloot, om daarna krachtig duwend naar achteren te lopen om de vlet in beweging te houden.

Ondanks het mooie weer zag je de damp uit de schuit opstijgen, die hoogstwaarschijnlijk een lucht verspreidde waarvan men kokhalzen moest. Gelukkig zat het raam dicht en stond enkel de keukendeur open, zodat het niet zou tochten.

Wat een dag om je verjaardag te vieren. Uitgerekend vandaag was ze uitgerekend. Visite was voor de zekerheid maar afgezegd en enkel de vroedvrouw en haar schoonmoeder drentelden door het huis, in afwachting van... Ja, van wat eigenlijk? Een derde zoon? Of zou het nu een meisje zijn? *'Oh ja, een meisje, dat zou toch leuk zijn!'* dacht Elizabeth, *'Al zou het financieel beter uitkomen als het een jongetje was, dan konden de kleren weer verder afgesleten worden.'*

Natuurlijk zou ze het prachtig vinden om jurkjes te kopen, vlechtjes te strikken en poppenkleertjes te naaien, maar waarvan? Breed hadden ze het allerminst, armoe lag eerder op de loer.

En nu kwam er alweer een kleine opvreter bij in het toch al te kleine huis.

Piet en Elizabeth bewoonden de benedenverdieping, terwijl Coba – haar schoonmoeder – op de bovenverdieping woonde. Gezamenlijk hadden ze één keuken, één toilet en geen badkamer. Het was in die tijd niet anders en het zou nog ruim 40 jaar duren voor er eindelijk een badkamer kwam.

Vanuit de verte begon het trillen, eerst zachtjes en onhoorbaar. Maar met elke seconde zwol het aan tot een zwaar luidruchtig gestamp, dat elk ander geluid overstemde. Het stapelbed van Elizabeth stond

te trillen op de houten vloer. Als kers op de taart ging de claxon van de zware diesel-locomotief ook nog drie keer af, ten teken dat hij eraan kwam. Nou, dat wisten ze zo ook wel. Nadat de trein met extra veel herrie over de stalen Traliebrug was geraasd, kwam hij stampend en beukend voorbij hun huis, op nog geen zes meter afstand. Je hoorde het knarsen en gillen van ijzer op ijzer, de vonken die bij elke lasnaad in het grove grind verdwenen tussen de geteisterde, geteerde bielzen. Kedeng kedeng – elk wiel opnieuw – kedeng kedeng.

Het was een strak ritme, waar de nog ongebornen telg enthousiast op reageerde. Gelukkig was het de steenkolentrein uit Rotterdam met een wagonnetje of vijftig, dus dat was honderd keer ‘kedeng kedeng’. En elke keer stampte de nog ongeborene staccato mee. Kedeng kedeng kaboem. Kedeng kedeng kaboem.

Nee, het was geen fijne verjaardag deze keer. In plaats van in dit duffe zweethok te liggen had Elizabeth liever in de tuin met een glas rosé gezeten en een Caballero. God, wat snakte ze naar een sigaret! En wat was ze dat gestamp van het kind zat! Kwam er nog een einde aan die verdomde trein of hoe zat het? Elizabeth kreeg aandrang. Ze dacht eerst dat ze moest plassen, of moest ze poepen? Dat had ze toch al gedaan vandaag, of ging het nu echt gebeuren?

Net na de laatste wagons, om 14.13, kwam met een klap en een zucht de kleine telg ter wereld en schreeuwde meteen de hele buurt bij elkaar. Nóg een geluk dat er toentertijd geen zomertijd bestond, anders had het om 13.13 uur in de boeken gestaan – en dat is bijna net zo desastreus als op 1 april ter wereld te komen, of op vrijdag de dertiende.

“Wat is het?” vroeg Elizabeth, opgelucht maar dodelijk vermoeid.

“’t is een jochie,” zei de vroedvrouw.

Gelukkig, dat scheelde weer in de portemonnee, die toch al zo schraal was.

“Heb je al een naam voor die kleine schreeuwer?” vroeg de vroedvrouw.

“Ja, we noemen hem Jackie. Jackie Jacobus Johannes Muller.”

Geboren op 19 Augustus 1962 te Bloemendaal. Tussen spoor en sloot ontsproten de drie J's.

Ik dus, alias Mister Jack.

Toen vader Piet uit zijn werk kwam boog hij zich over de wieg en keek uiterst bedenkelijk.

“Dit wordt lachen Beb, en veel ellende.”

Elizabeth, of Beb – zoals Piet haar noemde, had dat zelf ook al geconstateerd. Dit ging geen zondagsschoolkindje worden. Het brave, rustige, maar oersaai leven dat ze leidden zou voorgoed verstoord worden door deze druktemaker. Een handenbinder, een relschopper, een dwarsligger waar ze bij de Nederlandse Spoorwegen jaloers op zouden zijn. Het gezapige leven ging vanaf nu een andere wending krijgen.

‘Yes!’ dacht Beb, ‘Eindelijk een beetje reuring in de tent.’

En zo was de kleine buurtgemeenschap aan de Leidsevaart weer een telg rijker.

Al zullen er velen met terugwerkende kracht het woord ‘rijker’ liever omzetten in ‘armer’.

De Brandweer

Het kleine stukje Leidsevaartweg waar ik geboren ben was een gemeenschap op zich. Het behoorde weliswaar tot het dorp Vogelenzang, maar daar bemoeide men zich zo min mogelijk mee. Andersom gold hetzelfde, alsof dat kleine stukje vaart dat werd omrand door bos en bollenvelden er niet bij hoorde. Misschien kwam het ook doordat er op de vaart de minste katholieken woonden. Er gingen er wel een paar naar de kerk op zondag, maar niet zo massaal als vanuit het dorp, waar men zich verdrong voor de grote eikenhouten deuren die toegang gaven tot wijwater, gezang en preken om de volgelingen in het gareel te houden.

Men verdroeg elkaar stilzwijgend, alsof er een jarenlange wapenstilstand in stand werd gehouden, maar van wederzijdse liefde was geen sprake. Ach, we waren zelfvoorzienend op de vaart en hadden weinig te zoeken in het dorp.

Vlak naast ons hadden we melkboer Lommerse wonen, die met zijn Ford Transit-bus plus aanhanger alle uithoeken voorzag van boter, kaas en eieren. Daarbij hadden ze een klein winkeltje waar wij de meeste boodschappen vandaan haalden.

Bijna aan het eind van de straat zat slagerij De Wit met een eigen slachterij. Daar heb ik voor het eerst een doormidden gezaagde koe aan de vleeshaken gezien. Waarom ik toen geen vegetariër ben geworden is mij een raadsel. Wat een in- en in-triest vies winkeltje was dat, dat overigens grotendeels te danken was aan het vieze slagerswif. Ze liep er altijd smoezelig bij, met een schort om dat ooit – heel lang geleden – vast wel eens wit was geweest. Grijs, vette piekharen, waarvan je altijd maar hoopte dat ze niet in ons gehakt terecht kwamen, en een stem om van te gruwelen. Ik hoor het haar nog zeggen: “Eén kiloo guhahk!”

Voor de hygiëne-prijs vielen ze dik door het ijs.

Gelukkig kwam bakker Van Leeuwen elke dag met zijn Volkswagen T1

vers brood langsbrengen. Als de schuifdeur open ging en de hemelse geuren je tegemoet kwamen, dan liep het water je in de mond.

Waarschijnlijk was het voor mijn tijd, maar we hadden vroeger ook een bakkerij op de vaart; je kon de oude letters nog vaag op de gevel zien staan. Maar wij waren blij met Van Leeuwen, die de stroopwafels voor op het dashboard bewaarde zodat ze lekker zacht bleven.

Zo kwam ook de schillenboer langs, de voddenboer en het busje van de stomerij – als je tenminste het oranje kaartje op het raam had geplakt – anders reed hij door.

Maar het mooiste van alles zat naast ons huis. Links van ons was een pakhuis waar een Amsterdamse voddenboer in woonde met zijn zoon Willem. Zo heetten vader en opa trouwens ook.

En rechts van ons had je de brandweergarage, met daarin een dikke rode Landrover, met een aanhanger waar de pomp op zat. Dát was pas echte sensatie en ik wist vanaf dag één dat ik brandweerman ging worden. Maar dan moesten er wel wat meer brandjes zijn, want nu stond het rode monster nog vaker stil dan de treinen in de herfst.

Op vrijdag gingen de twee grote ovale deuren open en werd er een inspectie uitgevoerd door een lange magere en een kleine dikke brandweerman. ‘Mini en Maxi’ zo noemde mijn vader ze altijd.

Aardige lui, die mij uitlegden wat alle klokjes, metertjes en wijzers van de pomp en Landrover betekenden. Na de inspectie dronken ze vaak koffie bij mijn moeder en ze hadden altijd een zak met gevarieerde soorten snoep bij zich voor ons. Daarna mocht ik soms nog even achter het stuur zitten met de blauwe zwaailichten aan. En als je echt mazzel had deden ze heel even de oorverdovende sirene aan. Terwijl iedereen op school zat, stomme sommen maken, was ik de koning te rijk.

Onder het avondeten vertelde ik trots aan mijn vader van de brandweerauto en de sirene. Hij knikte en lachte flauwtjes, maar ondertussen keek hij verontrust naar mijn ongezonde gelaat. Ik was meer buiten dan binnen, maar toch zag ik witjes, of was het meer gelig?

Dat was mijn wereld in de eerste jaren van mijn leven. Tussen de Tralie-brug en het Jonkerheer-bruggetje, verder mocht ik niet – althans niet alleen.

Welgeteld 64 huizen, 2 winkels, een pakhuis en een brandweer-garage. En iedereen kende elkaar in die tijd en hielp elkaar waar nodig. Bij bevallingen of oppas, met verbouwingen of bij ziekte, het was een gemeenschap op zich. Geen hechte, daar waren de vaart-bewoners stuk voor stuk dan weer te eigengereid voor.

Geschiedenisles

Van dat alles bestond nog helemaal niets toen Graaf Floris de Vijfde rond 1290 met zijn gepeupel moeizaam over de bospaden trok, om uiteindelijk te stranden op een mooie plek, waar het duin overging in bossen en velden. Prachtig gelegen en ideaal geschikt voor de jacht. Floris hield halt en keek en snoof wat om zich heen. Hij stapte van zijn paard en krabbelde even nijdig aan zijn zak, luisterend naar het niets, waar enkel het zoete gezang van vogels was.

“Hier gaan wij mijn jachtslot bouwen,” zei Floris tegen zijn opperknecht, “En ik noem het ‘Des Vogelenzang’.”

Zo gezegd, zo gedaan en weg was het met de rust voor de fazanten en konijnen, de vossen en de herten. Voortaan was het rennen voor hun leven en uit met de pret. Gedaan was het met de heerlijke rust, die zou voortaan luid en ruw verstoord worden door het erbarmelijke geluid van de jachthoorn.

De eerste mensen met hun behoeften. Een eerste weg, die ‘de dodenweg’ werd genoemd omdat hij dood liep bij het jachthuis. Het begin van het eind, waar de vogeltjes ooit vredig floten.

Rond 1657 begon men aan het graven van de Leidsevaart, die de verbinding moest maken tussen de steden Leiden en Haarlem. Al binnen een half jaar trok de eerste trekschuit door de vaart. Hierbij werd herberg ‘Den Ruige Hoek’ regelmatig aangedaan, die aan het begin van het buurtschap stond. Later kwam, aan het eind van het buurtschap, de herberg ‘Graaf Floris’ erbij.

In 1795 veranderde het buurtschap in een dorp. Het had ondertussen een kerk, een school en meer en meer mensen begonnen zich hier te vestigen.

Dat raakte in een stroomversnelling toen men de Oude Lijn van Amsterdam naar Haarlem – die in 1839 klaar was – wilde doortrekken van Haarlem naar Leiden.

De Hollandse IJzeren Spoorweg-Maatschappij was hier in 1842 mee